

AZ ÉLETFOGYTIGLAN ELITÉLT

REGÉNY

**IRTA
JONAS LIE**

**NORVÉG EREDETIBŐL FORDITOTTA
RITOÓK EMMA**

AMTAK Bt, 2025

Cop. AMTAK Bt, 2025

Felelős szerkesztő: Varsányi József

**Kiadó: AMTAK Bt, 2040 Budaörs, Semmelweis
u. 6/B.**

06 20 218 6762 amtakbt@gmail.com

www.amtak.hu

Látogasson el webáruházunkba, és böngésszen!

ISBN 978-615-6907-75-2

Készült: AMTAK Bt, Budaörs

I.

«Mint egy királyfi a bölcsőjében», - amint mondani szokták, - «amely felett láthatatlan tündérek és a gyermekkor ártatlan nyugalma lebegnek!»

Hogy milyen tündér állott a Barbro-Nikolai bölcsőjénél, azt nehéz lett volna megmondani. Kint, a város végén, a bádogosék kis házának elhasadozott és betömködött ablaküvegei mögött sok furcsa bekvértélyozás és látogatás esett egész éjszakán át, mikor az országúton kóborlók és a velük jövő-menők nem egykönnyen találtak hajlékra. Nagy ivások estek itt gyakran és nem egyszer megtörtént, hogy a bölcső felborult verekedés közben, vagy hogy egy részeg ember egész hosszában végig esett rajta.

A Nikolai anyját Barbro-nak hívták és valahová messze a felső vidékre, Heimdal hegyei közé való volt, a legtisztább fajtájú hegyvidéki leány, piros és fehér, nagy, erős és szélesvállú, olyan egészséges, hogy csak úgy virult és a foga olyan fehér volt, mint a tejes sajtárban a hab. Annyit hallott a városról beszélni a marhakereskedőktől, mikor a hegyek között jártak, hogy valami vágy vagy nyugtalanság fogta el utána.

És így ment be a városba szolgálni.

Olyan jól illett oda, mint a szénakazal egy előkelő városnegyedbe vagy a tehén a lépcsőházba, vagyis egy cseppet sem.

Igy aztán azzal töltötte az idejét, hogy a piacon a szénarakodásnál állt. Mindenáron látni és érinteni akarta a szénát, hogy megmondja róla a véleményét, - bizony nem volt az olyan, mint a hegyifű, «hasonlítani sem lehetett hozzá!... a hegyi széna olyan sima és puha... és milyen szaga van - ah-haa... arról beszélni sem lehet!»

De a háziasszony nem azért fogad szolgálóleányt, hogy egész délelőtt a rakodó kocsisokkal fecsegen. És így egyik szolgálattól a másikig mindig lejjebb és lejjebb süllyedt bér és uraság dolgában. Mert Barbro-nak csak egy hibája volt, minden ügyessége, becsületessége és őszintesége mellett, az a nagy hibája, hogy használhatatlannak és lehetetlennek bizonyult minden elképzelhető városi munkára.

De, amint tudjuk, a társadalomnak megvan az a bámulatos tehetsége, hogy hasznossá tesz, magába olvaszt és átalakít mindent a maga szolgálatára, még a látszólag legjelentéktelenebb és leghaszontalanabb lényt is. És így nagyon gyorsan elkövetkezett, hogy szegény Barbro is megtalálta a maga útját, az egyetlen, amelyen alkalmassá válhatott a városi életre, - dajka lett.

Nehéz idő és kemény küzdelem volt, mikor a szegény állott előtte; alig lehetett túlélni, - ezután eszébe sem juthatott többé, hogy valaha a heimdali hegyek közé betegye a lábát.

De még nehezebbek is jöttek!

Az a sokféle társadalmi követelés, amelyet az idők előhaladása a magasabb társadalmi osztály háziasszonyaira ráró, ebben a városban is érvényesült, - főleg abban, hogy a dajkák mindig nagyobb keresletnek örvendtek.

- Ennek az alapoka, - magyarázta Schneibel doktor, - egyszerűen egy természeti törvény: az ember nem lehet ugyanakkor intelligens lény és fejős tehén is! A vér és idegek megújítása csak mesterségesen érhető el a természethez közelebb álló társadalmi osztályok útján.

Most már az volt a feladat, hogy egy kiválóan egészséges és frissvérű megújítót találjanak a Wejergang főkonzulék¹ két gyenge újszülötte részére.

Schneibel doktor szokott előrelátásával már készenlétben is tartott egy dajkát a konzulné részére: - aki egészen kiváló példánya a nép gyökeréről szakadt eredeti egészségnek. Azt mondhatnám, hm, hm... hogy ha a nagyságos asszony nem mehetett el a hegyekhez, a hegyek voltak olyan udvariasak, hogy asszonyomhoz eljöttek! A leány bőrének kipárolgása emlékeztet ugyan talán az istállószagra; de ez alapjában véve csak eredetiségének biztosítója. És a mai időben ez a legfontosabb, asszonyom! mikor a tejet úgyszólván már az anyaállatban meghamisítják... Még egészen fiatal leány, alig húsz éves.

Barbro Högdennek a legtávolabbi sejtelve sem volt róla, hogy a legmélyebb lealacsonyításból, amelybe lesüllyedt s amelyben úgy élt, hogy vizet és fát hordott, vagy a befagyott parton állva fehérműt vert sulyokkal és

minden durva munkára felajánlotta magát, amit megkaphatott, csak hogy valami csekélységet keressen magának és kis gyermekének a bádogoséknál, - hogy most innen egyszerre fel fog emelkedni egy kivételesen tisztelt, keresett és tekintélyes személy rangjára.

Mert a dajka nagyon tisztelt személy, sőt már az előjegyzettek névsorában áll, hogy nagyrabecsültté lépjen elő.

Miután feldajkálja a család gyermekét, - ha a magáénak mostohaanyja is volt, - azon végzi, hogy pihés ágyban alszik és mindenki a tenyerén hordja, ha csak egy később jött örökösnek az új dajkája esetleg le nem taszítja a trónjáról.

De ha azt választja, hogy inkább a saját kicsinyének adja oda egyetlen gazdagságát, egészséges mellét, ha ilyen vak volna a saját jövője dolgában, akkor bizony a dolog másként alakul és Schneibel doktor szavával szólva: - nem egészen a saját hibáján kívül! - tisztán a társadalmi rend ökonómiájának¹ következtében, amellyel nem tudott kiegyezni s amelynek nem tudta magát alávetni; ez pedig a kulturtörvények engesztelhetetlen logikájával¹ haszontalan felesleggé szállítja le létét, melyet a társadalom organizmusa¹ kiválaszt magából. Vagy népszerűbben!... ott ülhet szégyenével a megvetésben és szegénységben maga és törvénytelen utódja. Mint magánegyénnek bizonyos tekintetben igaza van, de szociális szempontból, - mint a társadalom tagja!?

Szegény Barbro Högden ebben a tekintetben eleinte egészen elvakult volt, - olyan makacs és önfejű, mint a hegyi ló, mely nem hagyja eltéríteni magát az útjából.

Schneibel doktor már harmadszor állt botját az orra alá támasztva a bádogoséknál, mialatt könnyű kocsija az úton várt. Minden alkalommal megtoldta a fizetést és a rábeszélést egyaránt és egymásután bizonyította be, milyen bajt okoz magának és a kis fiának ezzel a csökönységgel. Hivatkozott a saját belátására is. Hogy fogja fölnevelhetni ilyen szegényen, ilyen nehéz viszonyok közt, ennyi bajjal küzdve a gyermeket? - míg másrésről csak nagy bérének egy részéről kell lemondania a bádogosék javára s azok jól és tisztességesen gondoskodni fognak a fiúról. Amellett még ki is jöhet hozzá elég gyakran, legalább is egyszer havonként, - ezt a Wejergangék nevében megígérheti, habár ez igazán rendkívüli áldozat volt a főkonzulék részéről, most, mikor olyan messze kint a falun laknak.

Schneibel doktor jóakarattal, de szigorúan, szívesen és mégis határozottan beszélt; csaknem úgy, mint az apák szoktak.

Barbro-t mindig elfogta a félelem, valahányszor a doktort az utcán feljönni és az ösvényre befordulni látta a zölde, rothadó deszkakerítés mellett.

Olyan merően figyelte, mint a madár, ha a fészket félti s a legsötétebb szegletbe ült be a bölcső elé, mikor belépett. A maga részéről legfeljebb egy-egy sóhajtással felelt. A válaszadást a bádogosné teljesítette helyette. «Biz' isten,

úgy van!» és «nem bizony!» és «nincs másként, doktor úr!» s más hasonló felületes fecsegéssel, úgy, hogy Barbro nagyon sokszor arra gondolt, ne vegye-e a hátára a gyermekét és ne induljon-e útnak vele?

De ma a doktor olyan szokatlanul barátságosan beszélt és olyan sok pénzt ígért! Egyenesen a lelkiismeretéhez fordult, megsimogatta a kicsikét és azt mondta: hogy ha arra kerül a sor, bizonyosan nem lesz olyan kegyetlen anya, hogy ennek a derék, kedves kis fiúnak nehéz napokat szerezzen, - hogy szükségét kelljen szenvednie - és pici kis lábai megfázzanak, mikor tőle függ, hogy olyan jó dolga és olyan melege legyen, mint egy királyfinak a bölcsőben!

Ennek nem lehetett ellentállani és Barbrónak meghatottságában valami ígéretféle csúszott ki a száján.

Később a szomszédasszony is bejött és ugyanazon a véleményen volt; sokat beszélt azokról a kis gyerekekről is, akik csak az ő tudtával a nélkülözéstől és rossz ápolástól haltak meg itt a szomszédságban az utolsó néhány év alatt, mert az anyának egész napra munkába kellett mennie s nem volt mivel fizessen értük. Így fecsegett tovább mindig ugyanarról és a bádogosnéval egymás szájából vették ki a szót.

Barbro csak ült és hallgatva szoptatta a fiát. Igazán, mintha a szíve akart volna megszakadni... Egy pillanatig arra gondolt, ne menjen-e vissza a hegyek közé Högdenbe... de más otthonba, mint régen, a gyermekével együtt!

Nagy kísértés volt ez!

Éjszaka úgy rájött a zokogás, hogy csak úgy törte a testét; hogy meg ne zavarja a bádogosék álmát, kiment a lanyha permeteg esőre; ez megnyugtatta és lehűtötte.

Mikor reggel a mosóteknő mellett állva a szomszédasszonynak ruhát öblíteni és facsarni segített, kint az úton egy kocsi állt meg. A kocsis - zsinóros volt a kabátja és a kalapja, - leszállt és bement a bádogosékhoz.

- Facsard ki azt a lepedőt, Barbro, úgyis az utolsó, amit itt facsarsz, - mondta a szomszédasszony, - mert itt van érted a konzul kocsija.

Barbro kifacsarta hát a lepedőt, hogy nem maradt abban egy csepp víz sem... Itt volt hát az idő!

Bement és a gyermek fölé hajolt, hogy tisztába tegye; alig tudta, hogy mit csinál vagy hogy mi van a kezében.

Látta, hogy a szolga hat tallért fizet ki készpénzben a bádogosnénak.

Akármilyen hosszú és előkelő alak volt a kocsis nagyszerű urasági szolga orrával, mégis mintha mindannyiszor összerezzenet volna, mikor Barbro ránézett és mindig újra biztosította:

- Nem sietős... egyáltalában nem sietős! Sohasem kelünk fel kilenc óra előtt a főkonzuléknál, úgy, hogy bőségesen van még időnk. - És az órájára nézett.

És valahányszor így az órára nézett, Barbro is sietett a saját fiára nézni, mert itt volt az idő, hogy el kellett hagynia.

A gyermek megint elaludt. Ha ébren lett volna, maga sem tudja, hogy megtette volna-e... mert bizony nem ő rajta mulott, hogy a fiától el kellett mennie.

- Nem sietős, nem sietős! - És a kocsis megint kivette vastag ezüst óráját gombos mellényének a zsebéből.

De most már Barbro sietett, kapkodva, hogy ne maradjon ideje újra körülnézni, mielőtt a kocsiba felül és a hosszú, merevnyakú, zsinóros ember elkocsizott vele innen, sorsának előre meghatározott útján.

...Nyáron a főkonzulékkal egy fürdőhelyre ment.

Itt sétált Barbro és tologatta a homokon a gyermekkocsit a két kicsivel és nem egyszer megtörtént, hogy Wejergangéknak hizelgett, mikor a mellettük menők felkiáltottak:

- Micsoda derék egy dajka!

De azért elég sok kellemetlenségük volt vele. Búskomorsági rohamai jöttek, mikor használhatatlanná vált, annyira oda adta magát a bánatnak. Kiveresedve és kisírt arccal ült a bölcső mellett, a gyermeke után vágyakozott és sem enni, sem inni nem akart.

Pedig ez nagyon fontos dolog volt! - a dajkának fenn kell tartani a jó kedvét; a kedélyhangulat annyira befolyásolja az egészséget és ez ismét a gyermekét!...

Wejergangné különböző jó ételeket hozatott felvidítésára a vendéglőből; csak úgy hullottak a selyemkendők és kötők az ölébe és az otthonmaradt cselédségnek kifejezetten megparancsolták, hogy kérdezősködjenek kint a bádogoséknál a Barbro fiáról.

Csak dicséret és elismerés hallatszott, csupa elismerés és dicséret, valahányszor a főkonzulék Lars kocsisa menet közben megállott odakint és mivel Barbro ilyen jó híreket hallott, teljesen megnyugodhatott és vidám lehetett az egész hónapon át.

Nagy becsben tartották s ezt hamar megérezte. Ha valamit mondott vagy akart, úgy hallgattak rá, mint az asszonyra magára; hát még a finom ruhák, a friss, váltó fehér holmi, nem is beszélve az enni és inni valóról!... a munkát, - amihez különben is szokva volt, - föl sem lehetett említeni; egészen puha és sima lett a keze! A két kicsi, akiket éjjel-nappal gondozott, már megismerte és ő is kezdett hozzájuk ragaszkodni.

*

Miután a konzulék hazajöttek a fürdőről, Barbro is útnak eredt a bádogosékhoz.

Nem emlékezett rá, hogy valaha ilyen sáros és agyagos lett volna az út idekint. A cipőjét és a ruhája alját jól ki kell majd tisztítani és mosni, ha hazaért.

Szinte elfogta a hideg izzadtság arra a gondolatra, hogy mindjárt meglátja a fiát!...

De hát így volt a legjobban, ahogy van, most, mikor olyan jól meg tud fizetni érte.

Mikor a deszkakerítésnél befordult és meglátta a házat, mikor az eltört ablaküvegek éppen előtte voltak, meglassította a lépéseit. Egyszerre valami aggodalom fogta el.

És akkor elébe jött a szomszédasszony, akinek olyan sokszor segített a munkájában és elkezdett beszélni és mindent elmondott; úgy kelepelt, mint egy kézi malom. Szomszédháború ütött ki a bádogosék környékén. És most, hogy Barbro maga jött el, meg kell tudnia az igazat, a tiszta, hamisítatlan igazságot!

A bádogosék csak ne képzeljék, hogy más embernek nincs szeme a fejében! Most már minden holmijukat, de mindenüket, amijük csak volt, a zálogházba vitték; - már csak éppen annyi bádogedényük maradt, amit a repedt ablakuk párkányára rakhatnak. És hogy miből élnek, arról a környéken senkinek sincs fogalma, hacsak nem annak a szegény, kiéheztetett gyereknek a tartásdíjából, akit bajor sörrel szoktak álomba kábítani, hogy ne sírjon. Mert hogy ide valaki beszálljon, mióta a rendőrség vizsgálatot tartott a házban megforduló szállóvendégek miatt, az még olyan

fajta népeknek sem jut az eszükbe, akik különben nem nagyon válogatósak az ellátás dolgában...

- De ha rám akarsz hallgatni, Barbro, akkor helyezd el a fiút Holman hajóácsnál a városban, a parton. Azok rendes, tisztességes emberek és igazán szánakoztak a kis fiú felett, mikor elbeszéltem nekik, hogy milyen rosszul van ellátva idekint.

Holman hajóács... Holman hajóács... Barbro-nak folytonosan ez a név hangzott a fülébe, mikor nehéz szívvel bement a bádgosékhoz.

Ott feküdt a fia az elrongyolt, szennyes pólyaruhák közt sápadtan, soványan, félénken, csaknem rémült szemekkel. Elkezdett sírni, mikor fölvette; nem ismerte meg az anyját, de ő is alig ismerte fel a tulajdon gyermekét.

Csalódása - s mindaz, amit érzett, - növekvő haraggal, erős szavakban tört ki a bádgosék ellen.

De azalatt, míg megmosdatta a fiút, azt is megérezte, hogy milyen durva, nehézkes, faragatlan az arca és a teste ahhoz a két finom kis lényhez képest, akikhez hozzászokott. Most látta be először, hogy mennyire lehetetlen volna magánál tartania.

De az ácsékhoz fogja vinni szegény fiút! Ne hívják Barbro-nak, ha azonnal ki nem viszi az asszonyánál - még ma...

A sírástól kivörösödve, feldagadt arccal tért haza és vigasztalhatatlan volt egész este, míg az asszonya azzal az ígérettel nem jött le az irodából, hogy a dolgot el fogják intézni.

És így Nikolai Holman ácsmesteréhez került.

II.

Bizonyos tekintetben szerencse, hogy az, akinek első fiatalságában rossz dolga volt és elhanyagolásban volt része, nem emlékszik semmire belőle, - habár talán a nyomai soha sem mulnak is el.

Madame¹ Holman legalább ezen a véleményen volt. Első naptól fogva, mikor a fiú a házába került, látta, de nem is volt nehéz észrevennie, hogy milyen tolvajtanyán nevelték eddig. A szeme olyan okos és fürkésző volt és olyan kiszámítottan ravasz és makacs szokott lenni, még mielőtt beszélni kezdett volna! A madame azt állította, hogy egyenesen rosszakaratúságból feküdt olyan csendesen leselkedve addig, míg ő el nem aludt; de abban a percben neki is fogott az ordításnak, mint egy éjjeli őr!

Azt tehát mindenki belátta, aki az ácsékat ismerte, hogy ha nekik nem valami nagy szerencsájük is akadt a fiúval, de bezzeg annál szerencsésebb volt ez, hogy rájuk talált. Mert

az ácsmesternéről csak az az egy szó és vélemény lehetett, hogy olyan rendes, kötelességtudó asszony, aki ritkítja párját.

Amilyen hosszú, sovány és tiszta volt egész megjelenésében, még kicsiny, májbarna arca és hideg, kék mosolytalan szeme is arról tanuskodott, hogy nem olyan asszony, aki könnyen elragadtatná magát valami esztelen szenvedélytől.

És amikor Barbro ebben az évben néhányszor meglátogatta a fiát, - most már nem jöhetett olyan gyakran ki, mert Wejergangék egész évben kint laktak a nyaralójukban, - maga is meggyőződhetett róla, hogy milyen gondosan, tisztán és szigorúan tartják. A madame, míg csak ott volt, folyton a lelkére beszélt, hogy milyen nehéz a bádogosmocok után helyrehozni mindazt, amit a gyermek a lelkiismeretlen tartás mellett kezdettől fogva magára szedett... különösen ilyen makacs természet mellett.

Most már egészen jól tudott járni, de csak csúszkálni akart mindig és mihelyt elfordította a szemét róla, már hol itt volt, hol amott, majd a vassfazéknál, majd az ételes tál mellett, aztán meg a vizescsöbörnél; néha meg éppen az óra súlyát rángatta.

És lefeküdt, hempergett, bepizkolta magát, amikor csak lehetett; - tegnap is a macska egész étele a padlóra volt döntve! Most már a vesszőt oda akasztotta lent a falra, hogy mindig a szeme előtt legyen. Mert félelmet kell beleoltani és bizony csak örökös felvigyázással és

büntetéssel lehet nála valamit elérni. És Barbro maga is tudhatja, hogy nem olyan könnyű más gyermekével bánni, - különösen ilyen vadóccal, aki úgy jött a világra.

Barbro be is látta, hogy elejétől végig igazságos beszéd ez, bármennyire fáj is neki; de azért mintha mindig sietett volna, hogy minél előbb eljusson innen.

Néha azonban megtörtént, hogy Barbro maga is levonta a tanulságot az ilyen beszédéből és ezt jónak látta a maga részéről Wejergangnéval szemben is alkalmazni, a saját gondosságát emlegetve a két kicsivel szemben, valahányszor szakadni kezdett kettőjük között a fonál.

...De az engedetlenség szelleme nem változott a fiúnál egész növekedése alatt sem. Lehetetlen volt kiirtani belőle, bármennyire igyekezett rajta a mesterné asszony és néha az ácsnak is segítségére kellett mennie. De ez sem történt meg soha anélkül, hogy a madame kellően meg ne magyarázta volna neki, milyen erkölcsi szükségesség az, hogy ő is kivegye a maga részét a háztartás kötelességeiből.

Az ács hallgatag ember volt, nyugodt és fénylő tekintettel. Reggel elment és este jött vissza, letörülte és letisztogatta magát és egy darabig valami szerszámmal vagy fadarabbal a kezében az ajtóhoz támaszkodva maradt, mielőtt bement.

Hogy mi volt a véleménye a házasságáról, arra nem lehetett rájönni. Annyi bizonyos, hogy olyan asszony, mint madame Holman, nagy kincs volt, akit nem lehetett eléggé megbecsülni; és ha ezt Holmanról nem lehetett is

elmondani, sőt ha - teljes tisztelettel szólva, - ő kissé együgyűnek látszott is, ezt mindenki rendben való dolognak tartotta, mert ebben a házasságban nem lehetett másként, ha az egyensúlyt fenn akarták tartani. Ha valaki csak egyszer beszélt az asszonnyal, ezt azonnal be kellett látnia; annál kevésbé érthette azonban azt, hogy mégis a férfi faragta a műhelyben a gerendákat, amiből az egész család élt.

Annál feltűnőbb volt, hogy az ácsot időnkint be nem számítható állapotban találták az ajtó előtt, amit igazán nem vártak volna ilyen boldog házasságban élő embertől.

Miután megtörtént az a csoda, hogy a madame-nak is született egy kis leánya, - ami nagy és mélyreható változást okozott a családban, - azt is megfontolták, hogy vajjon nem a legokosabb volna-e az idegen gyermektől megszabadítani a házat. De egyrészt ott volt a jó, biztos pénz, másrészt meg idővel használni is lehetett a fiút a bölcső mellett.

Ez igazán a legkönnyebb munka volt a világon, - mintha csak kis fiúk részére találták volna ki, hogy a bölcsőlábat tapodják, - egy kis gyakorlat dolga az egész.

De az asszony itt is csakhamar szomorú tapasztalatokra jött rá. Ott hagyta a bölcsőnél, mikor kiment, de mire bejött, a fiú már az ablaknál állt vagy éppen fent a pincebejáratnál és a gyerekekre bámult, akik a téren játszottak; sőt néha még odakint is találta az ajtó előtt, amit nyitva hagyott maga után; - mindent kitalált, csakhogy feljöhessen a pincéből és ott hagyhassa a kötelességét.

Dehát számadásra is vonták érte és kapott annyit, amennyit csak a háta elbirt!...

Az emeleten lakó szolgálót, aki kidugta a fejét, mert meg akarta tudni, mit követett megint el ez a kis gonosz szörnyeteg, hogy úgy ordít, biztosította a madame, hogy semmiféle büntetés nem használ, akár azt próbálja meg, hogy vacsorát nem ad neki, akár azt, hogy jól elcsépel - egyik sem sokat segít, egyformán engedetlen és megbízhatatlan marad.

Most azzal ijesztette meg, hogy az ördög ott ül az ágy mögött és felügyel rá, vajjon ringatja-e a bölcsőt!

A fiú azt sem tudta, hova legyen a rémülettől és folytonosan látni vélte a fekete szörnyeteget, amint a madame párnája fölött kidugja a fejét. Mindamellett nem tudott ellentállani, hogy ne nézzen az ablak felé; a téren sokan játszottak odakint. És isten tudja, hogy történt, egyszerre csak megint ott állott az ablaknál, míg újra eszébe nem jutott, hogy mi van a háta mögött. Erre mint a nyíl, úgy rohant vissza, leült és féleszméletlenül bámult be a szegletbe.

Évek múltával Nikolai magasabb hivatalba lépett a bölcsőringatás mellől és az volt a kötelessége, hogy a kis leányra, Ursillára, vigyázzon a pincebejáró előtt. Egyetlen lépés annál tovább, ahol az utca tulsó oldalán a fák voltak, nyaktörő kívánság lett volna. Azt, hogy mit jelent ezen a vonalon túlmenni, teljes erővel beleverték. Mert másként miképp lehetett volna biztos az ember, hogy nem viszi-e Sillát magával egészen a szökőkút medencéjéig, ahol

pajkos fiúk hajókkal játszottak, kiabáltak és lármáztak? Bűnös teste sok nyomát viselte ennek kék és sárga foltokban, valahányszor kísértésbe jött, míg végre a határ olyan ösztönös biztossággal állt rettegő lelke előtt, mintha vasrács lenne. Egy lépés ezen túl a legsötétebb gonosztett volt képzelete előtt, olyan bűn, mely a legvadabb megtorlást vonja maga után.

Hogy Silla nem mindennapi, sőt rendkívüli, úgyszólván magasabb rendű lény volt, mint ő, annyiszor bebizonyították neki, mióta a kis leány a világra jött, hogy ezt az állítást minden kétséget meghaladó igazságnak tekintette.

Bármennyit szenvedett azonban miatta, sajátos ellentmondásképpen, vagy talán éppen az érte hozott áldozatokból kifolyóan, nagyon erősen ki volt benne fejlődve az az érzés, hogy Silla az ő gondoskodása körébe tartozik.

Feltétlen bámulója volt, - kék szallagos kalapjában, amelyen egy ócska, vörös szövetrózsa virított, csodálatosnak találta! - és akaratosságának, mely éppen olyan zsarnoki volt, mint az anyjáié, teljesen alávetette magát. Ha már elég hosszú ideig ült mellette és engedte, hogy a haját teleszórja homokkal, akkor Silla azt követelte, hogy húzza le a cipőjét és a harisnyáját. Ha megtette, akkor megverték, ha nem tette meg, a kis leány kiabálni kezdett és akkor is megverték.

A bizalmatlanság volt, úgyszólván, a talaj, amelyen élt és gyors, félénk pillantása, melyet szinte már szokásból vetett

a pincebejárat felé, még akkor is, ha saját bűnterhelt lelkiismerete hibátlannak érezte magát, csak mindennapi tapasztalatának gyümölcse volt.

- Messziről látni rajta a rossz lelkiismeretet, - mondta róla a madame és igaza volt; szürke szemének kapkodó, kutató tekintete szinte keresni látszott, hogy miféle bűnökkel terhelte meg magát megint.

...«Jó szomszédokat és hasonló jókat», szokták mondani. De a mai világban nincsenek szomszédok; az ember azt sem tudja, ki lakik ugyanabban a házban fölötte az emeleten vagy ki lakik alatta az emeleten, még azt sem, hogy szemben a folyosón ki a szomszédja. És így történt, hogy az egész házban senkinek sem volt érzéke a pincében lakó Nikolai sorsa iránt, habár rikoltó hangosan adott is magáról bizonyosságot az exekúciók¹ alatt.

Hozzászoktak a pajkos fiú örökös kiabálásához és ordításához, mint ahogy hozzászokunk a zongoragyakorlatokhoz vagy egy gyár zúgásához és talán azzal vigasztalták magukat, hogy a legnagyobb szerencse, ha egy ilyen erkölcsileg romlott gyermek jó neveléshez jut és fegyelem alá kerül.

Mikor Nikolai és Silla szokás szerint a pincebejárat előtt a járdán játszottak, a háziak közül nem egy intett elhaladtában barátságosan a kis leány felé; Nikolait ilyen modorban felbátorítani nagy hiba lett volna.

Maren szakácsné, aki az utolsó költözéskor jött a felső emeletre, természetesen még nem ismerhette az